

Bilo je l. 1854. Starka, 92 let stara ženica, vsa sključena in onemogla, prisopiha v predsobo ter čaka trenutka, da bo smela stopiti pred cesarjevo obličje. Žalost in skrbi se ji bero iz nagubančenega obličja. Slaba obleka izpričuje revščino in bedo in vsa noša kaže, da je prišla od daleč. Le ena skrb jo še muči: ali ji bode pač dovoljeno stopiti pred cesarja, o katerem je slišala že toliko dobrega. Pa teh skrbi je kmalu rešena, uradnik jo odvede v sprejemno sobo. Ko zagleda cesarja, jo čuvstvo tako prevzame, da poklekne predenj. Cesar jo vzdigne in osrčuje. „Milostni kralj!“ prične ženica v ogrskem jeziku, „mati, ki je v velikih stiskah, se bliža najvišjemu prestolu. Nad sto milj daleč sem prišla sem; na Sedmograškem je moja domovina. Imam šest sinov. Pet jih je služilo vojake, šesti pa ni hotel storiti prav. Zavedli so ga razbojniki in potlej je bil obsojen na 10 let težke ječe.“ Žena je seveda še nadalje pripovedovala vse podrobnosti, kar je trajalo precej časa; a vladar se ni navedil poslušati. Ko je ženica končala, izpregovori cesar: „Le potolaženi bodite, kar se more in sme storiti za prostost vašega sina, da bi zopet krenil na pravo pot, se bo gotovo zgodilo.“ Potem spremlja starko do vrat ter ji da za pot 100 goldinarjev iz svojega žepa.

Med pšeničnim biljem.

Zlata zora se je rodevala na vzhodu in zlatila jasni nebeški svod. Zvezdice so vztrepetale in pobledevale druga za drugo, proti zapadu pa je strahopetno veslala luna in hitela, da tem preje skrije nadležni zorici svoj blede obraz. Le-ta se ji je pa smehljala in vstajala v svoji zlati obleki nad gorami...

Tedaj se je že zibal visoko gori pod nebom škrjanček in žvrgolel in prepeval hvalnice ljubemu Stvarniku.

Ni se še rdečila zorica, ko se je vzbudil v gnezdecu — tam sredi njive med pšenico — pomežikal

zaspano in se parkrat ozrl okrog sebe. Nad njivami je še ležala tema, da niti ni mogel natanko razločiti pšeničnih bilk. Vse je še dremalo in sanjalo sladke sanje. Tudi v gnezdu so rjavkasti mladiči — njegovi ljubčki — še mirno spavali, le njegova družica je zaspano dvignila glavico in šepetala:

„Ali se boš že vzdignil? Pet?“

„Da, ljuba moja,“ odvrne ji veselo škrjanček. „Sicer je še kroginkrog tema, a glej tam-le nad gorami se že malce svita. Ti pa še zaspančkaj, dokler se drobiž ne vzbudi. — Vrnem se kmalu...“

„Še mesto mene zahvali Boga!“ naročevala mu je skrbna ženica, vtaknila glavico med mehko perjice in zopet zadremala...

Škrjančku pa je radosti kipelo drobno srce. Žvrgoleč se je dvigal v sveži, mehki zrak, vrtel se v sinjih višavah in vriskaje napovedaval, da zlata zorica že vstaja nad gorami in da se vsak čas pripelje beli dan.

In res je skoraj zorica pripeljala beli dan. Zlato solnce je pokukalo izza gora in vlilo šop svetlih žarkov čez nebo in čez zemljo. Ptički so zaščebetali, in rožice so se vzbudile in dvignile glavice ter druga drugi voščile dobro jutro.

Radovedni solnčni žarki so se prikradli tudi do škrjančkovega gnezda tam sredi njive, pogledali vanj — in mladi škrjančki so se vzbudili. Mamica se je namreč že malce prej vzdramila in ščitila z gorkim perjem mladi zarod — štiri mladiče.

„Oh, mamica, solnce!“ pokukal je eden izpod toplega materinega krila.

„Kako je lepo!“ dodejal je drugi in se izmotal izpod mamice.

„Mama, jaz sem pa lačen,“ zaprosil je tretji in tudi pomolil glavico iz mamičinega perja.

„Jaz tudi, jaz tudi,“ hiteli so vsi po vrsti in hkrati pozabili na zlato solnce in lepo jutro.

Mamica je skočila iz gnezda in jim skrbeče prepovedavala iti iz gnezda, dokler se ne vrne. Pa je odletela iskat hrane lačnim želodčkom. Za par trenutkov se je že vrnila in prinesla poln kljun mrgo-

lincev. Toda le dva sta dobila nekaj v želodček, dva sta pa še odpirala kljunčke in zijala. Pa kaj to? Čivkala sta, na vse pretege čivkala in prosila, ker nista ničesar dobila. Skrbna mamica ju je pa potolažila, da jima precej prinese še boljše hrane kakor onima dvema, in zopet odleti.

Precej dolgo je trajalo, da je nasitila otročiče in tudi sama zavžila par mrgolincev.

Nato so pa siti mladički poskakali iz gnezda in jeli drug drugemu nagajati. Celo mamice niso pustiti v miru. Zdaj jo je ta, zdaj drugi pukal za perutnice ali za rep. A mamica jih ni prav nič pokarala, šele veselila se je z njimi . . .

Kar se eden spomni, da še ateja ni videl in vpraša mamo:

„Mama, kje so pa ata?“

Mama je pokazala proti nebu in odvrnila:

„Ata so šli že, ko ste še vi vsi spančkali, tja gori pod nebes, da prepevajo slavo ljubemu Bogu.“

„Pa se bodo kmalu vrnili?“ vpraševal je drugi.

„Kmalu, kmalu.“ „Vidite, otročiči moji,“ podučevala jih je mamica „ata morajo vsako jutro ob zori pod nebes, da zahvalijo nebeškega Očeta, katerega je sama dobrotā, in prosijo za nas vse, da se nam čez dan ne prigodi kaka nesreča.“

„Oh, mama, kdaj bomo pa mi mogli pod nebes?“ oglasi se zopet mladiček, in vsi se ozro proti sinjemu nebu ter zažele tja gori v nepregledne višave . . .

„Le počakajte,“ odvrne jim dobrovoljna mamica, „da vam zrastejo peruti. Ker pa še zdaj ne morete pod nebes, zato tukaj zahvalimo Boga!“

In mamica je zažvrgolela, veseli mladiči so se ji pa pridružili s ščebetajočimi glaski ter čivkali v pšeničnem gozdu, kakor so vedeli in znali . . .

V tem je pa škrjanček končal svojo jutranjo pesmico in se jel žvrgoleč spuščati proti nižavam, da si že mogel v zraku zapaziti drobno piko, ki je postajala vedno večja in večja. A zdaj je obmolknil, stisnil k sebi peruti in kakor kamen padel na tla.

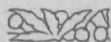
Ej, kako veselo in radostno so ga pozdravili drobni mladiči in mu želeli dobro jutro. Kar obsuli

so ga z vprašanji, kaj vse je videl tam gori pod nébesom in kdaj bodo smeli sami z njim itd. Škrjanček jim je komaj sproti odgovarjal.

Pa kmalu so jeli mladi škrjančki zopet noreti in se kopati v prsti. Stara dva pa sta jih gledala z nepopisno radostjo in se jim naposled še sama pridružila ter se ž njimi pomladila . . .

Srečni ptički! . . .

Aleksij Andrejev.

V kleti . . .

V kleti stanujemo. Prav pod stropom se svetli drobno okence, prašno in zamazano z blatom. Vselej, kadar se ob slabem vremenu pripelje gosposka kočija po ulici, pade nekaj blata na naše okence; tako postaja naše bivališče zmiraj bolj mračno in neprijetno . . .

Vseh otrok skupaj nas je čvetero, namreč: Lojzek, Martinek, Julka in jaz. Med seboj smo si jako slabi prijatelji; drugdrugemu smo nevoščljivi. To pa zato, ker nam mamica zjutraj, ko odidejo v tovarno, puste lonec fižola, ki je pa mnogo premajhen za štiri usta. Jojmene, kako se kregamo, ko pričnemo prazniti ta lonec! Jaz upijem na vse grlo, Lojzek lasá Martinka, Julka pa joka.

Kako sem jaz včasih hud na našega Lojzka! Vsede se na tla in dene lonec med noge, kakor bi mu bil sam gospodar, kakor bi bil samo on lačen. Martinek ima čisto prav, ako vzame žlico in ga lopne . . . Sevé, Lojzek je močnejši in povrne Martinku desetkrat. Pa tudi jaz sem včasih hudo lačen in zato kričim na vse grlo. Julka pa je še čisto majčkена in samo kremži svoj obrazek. Meni se pravzares smili, uboga Julka, in rad bi ji pomagal. Pa kaj, ko je Lojzek veliko močnejši in dovolj hudoben.

Taki smo! Kregamo se in hudujemo, dokler se ne naveličamo. Potem pa gre vse lepo povrsti. Najprvo se najé Lojzek. On izprazni časih polovico lonca. Potem dobi Martinek, nato jaz in končno tudi Julka.